

9/11

ALAN GRATZ

kluitman

EERDER VERSCHENEN VAN DEZELFDE AUTEUR

De jongen die tien concentratiekampen overleefde

Projekt 1065

Vluchteling

Erecode

D-day

Voor Jennifer Hull Price

Nur 284/W082101

Bisac YAF024180 / YAF067000

© MMXXI Nederlandse editie: Uitgeverij Kluitman Alkmaar B.V.

© MMXXI Tekst: Alan Gratz. All rights reserved.

Published by arrangement with Scholastic Inc., 557 Broadway, New York, USA.

Oorspronkelijke titel: *Ground Zero*

Ontwerp omslag en binnenwerk: Yaffa Jaskoll

© MMXXI landkaarten: Jim McMahon

© Foto's omslag: Getty Images

Nederlandse vertaling: Carla Hazewindus

Belettering omslag: Mariska Cock

Opmaak binnenwerk: Studio L.E.O.

Alle rechten voorbehouden, inclusief het recht van reproductie
in zijn geheel of in gedeelten, in welke vorm dan ook.

kluitman.nl
alangratz.com

BIJ KONINKLIJKE BESCHIKKING
HOF LEVERANCIER

Beste lezer,

Op 11 september 2001 was ik leraar Engels op een school in Tennessee in Amerika, waar ik les gaf aan brugklassers. Toen het bericht van de aanslagen in New York tot onze school doordrong, gingen we met alle leerlingen naar de gymzaal. Er werden een stuk of wat tv's met slecht beeld en een belabberde ontvangst neergezet, waarna we – zowel de leerlingen als de leraren – erachter probeerden te komen wat er gebeurde. Niemand had een mobieltje. Facebook en Twitter bestonden nog niet. Dus bleef er niets anders over dan ons met elkaar af te vragen: wat is hier aan de hand? Waarom zou iemand zoiets doen? Zouden er nog meer aanslagen volgen? Was het nu oorlog? En met wie? Wat zou er verder nog gebeuren?

Maar één ding wisten we zeker: hierna zou alles voorgoed veranderen.

Elke volwassene in Amerika weet waar hij of zij was op 9/11. Maar jongere generaties hebben geen duidelijke herinneringen aan deze dag. Mijn dochter werd bijvoorbeeld een jaar na 9/11 geboren en doet dit jaar eindexamen highschool. Voor lezers in de basisschoolleeftijd is 11 september 2001 geschiedenis.

In mijn nieuwe boek *9/11* wil ik die geschiedenis tot leven brengen aan de hand van het verhaal over de negenjarige Brandon. Hij maakt alle paniek, onzekerheid en angst van 11 september

door wanneer hij probeert te ontsnappen uit de noordelijke toren van het World Trade Center nadat daar het eerste vliegtuig naar binnen is gevlogen. Maar het verhaal hoe de wereld sinds 9/11 is veranderd, vind ik net zo belangrijk. En daarvoor heb ik de elfjarige Reshmina gekozen. Zij is een Afghaans meisje, dat moet zien te overleven in de oorlog tussen de Verenigde Staten en de taliban. De verhalen van Brandon en Reshmina, en de manieren waarop die met elkaar te maken hebben, laten zien welke grote gevolgen die dag heeft gehad en nog steeds heeft.

Ondanks alle gruwelijkheden is 9/11 ook een verhaal over mensen die met elkaar samenwerken om een crisis te overleven. En ondanks de vele doden en alle verwoesting die de oorlog in Afghanistan met zich meebracht, kwam er daardoor een eind aan het regime van de taliban en kregen vrouwen en meisjes meer vrijheid. In *9/11* komen al deze tegenstrijdigheden aan bod en zien we dat mensen onder de zwaarste omstandigheden vaak op hun best zijn, maar ook dat het bijna onmogelijk is om de juiste beslissing te nemen als je tussen twee kwaden moet kiezen. Dit zijn dingen die voor iedereen gelden en losstaan van nationaliteit, religie en cultuur. Het zijn uitdagingen die mensen bij elkaar brengen, en ik geloof echt dat boeken ertoe bijdragen dat jonge mensen grote, angstaanjagende onderwerpen leren begrijpen en zich kunnen inleven in degenen die hieronder te lijden hebben.

In 2021 zijn de aanslagen van 9/11 twintig jaar geleden. Zou de oorlog in Afghanistan ook zijn twintigste jaar ingaan? De tijd zal het leren.* Hoe dan ook leven we nog steeds in een wereld die is veranderd en bepaald door wat er plaatsvond tijdens die 102 angstige minuten op een zonnige septembermorgen in 2001. Het is belangrijker dan ooit om nieuwe generaties duidelijk te maken hoe die dag van invloed is geweest op de wereld van nu.

Alan Gratz
Asheville, NC
maart 2020

---

* Dit boek is geschreven in 2020 en geeft de actualiteit van dat moment weer.

BRANDON

HOE WE OVERLEVEN

Brandon Chavez had een probleem.

Eigenlijk hoorde hij vanochtend op school te zijn, op zijn plaats bij het raam te zitten en samen met zijn vrienden een nieuw tijdschrift over skateboarden te bekijken. Maar in plaats daarvan zat hij naast zijn vader in de propvolle metro van Brooklyn naar Manhattan.

Brandon mocht vandaag niet naar school.

Hij was geschorst.

Woesj. Brandon schrok even toen de metro uit de ondergrondse tunnel het felle daglicht in schoot, omhoog naar de Manhattan Bridge. Het was een heldere ochtend in september, met een strakblauwe lucht. Hij kneep zijn ogen dicht tegen het plotselinge zonlicht.

Zijn vader vouwde de krant op die hij had zitten lezen.

‘Oké, Brandon, wanneer zullen we er even over praten?’

Brandon wilde helemaal niet praten over zijn schorsing. Gisteravond tijdens het eten had hij helemaal niets gezegd, net

als vanmorgen bij het ontbijt en ook niet toen hij met zijn vader op de metro stond te wachten.

Het leek alsof Brandon de stilte nu kon voelen, als iets onzichtbaars dat zich tussen hem en zijn vader in had gewurmd en hen uit elkaar dreef.

Zijn vader keek hem aan. Leo Chavez was geen grote man, maar hij had wel een brede borst en sterke armen. Volgens Brandon had zijn vader best beroepsworstelaar kunnen worden. Zijn vader straalde een soort kracht uit en Brandon voelde dat die kracht nu helemaal op hem was gericht.

‘Toen ik op mijn werk was, werd ik gebeld door school,’ begon zijn vader. ‘Brandon zal toch niet ziek zijn, dacht ik meteen. Of heeft hij weer een gat in zijn hoofd omdat hij op de speelplaats een stunt heeft uitgevoerd?’ Zijn vader zuchtte. ‘Maar nee hoor. Ze belden me om te zeggen dat mijn zoon een jongen uit zijn klas een stomp op zijn neus had verkocht.’

‘Dat had hij verdiend!’ zei Brandon. Hij werd weer woedend toen hij eraan dacht wat er de vorige dag was gebeurd. ‘Cedric had Wolverine-handschoenen mee naar school genomen. Weet je wel, pap, Wolverine uit de film *X-Men*? En toen heeft Stuart Pendleton die van hem afgepakt en hij wilde ze niet teruggeven!’

‘En daarom gaf je Stuart een stomp op zijn neus.’

‘Omdat hij ze niet terug wilde geven! Wat moest ik anders doen?’

Brandons vader zuchtte weer. ‘Ik weet niet, Brandon. Met die jongen praten? Het tegen de leraar zeggen?’

Met die jongen praten? Met een treiterkop als Stuart Pendleton viel niet te praten. En als hij het tegen de leraar

had gezegd, had Cedric wel zijn handschoenen teruggekregen, maar dan was Brandon door Stuart in elkaar geslagen omdat hij had geklikt.

‘Je snapt het niet,’ zei Brandon tegen zijn vader.

‘Ik snap er genoeg van om te weten dat iemand een klap verkopen geen oplossing is,’ zei zijn vader. ‘En de directeur zei tegen me dat het speelgoed van de jongen die jij probeerde te helpen tijdens het vechten kapot is gegaan.’

Brandons gezicht klaarde op. Hij had in ieder geval al bedacht hoe hij dat moest oplossen. Maar voordat hij de kans kreeg dit te vertellen, ging zijn vader verder.

‘Daardoor moest ik gisteren eerder weg van mijn werk, Brandon. En je weet dat ik die uren niet kan missen. We zitten al krap genoeg wat geld betreft.’

Brandon knikte en keek uit het raam. Dit was dus de reden waarom hij vanmorgen meeking naar zijn vaders werk. Zijn vader kon zich niet ziek melden, en er was verder niemand thuis die op Brandon kon passen.

De metro reed ratelend de Manhattan Bridge op, en in de verte zag Brandon het World Trade Center al. Dat kon je ook echt niet missen. De grijze rechthoekige wolkenkrabbers waren ongeveer twee keer zo hoog als de andere wolkenkrabbers op het zuidelijke puntje van Manhattan. De twee torens waren precies hetzelfde, het enige verschil was de enorme rood-witte antenne op het dak van de noordelijke toren. Daar werkte Brandons vader. Hij was keukenmanager in het restaurant Windows on the World, helemaal in het topje van de noordelijke toren, op de 107de etage.

‘Brandon, hoe noemen we onszelf ook alweer? Ik bedoel, wat

zijn wij met z'n tweetjes?' vroeg zijn vader.

Brandon gaf het antwoord dat hem was ingeprint vanaf het moment dat zijn moeder vijf jaar geleden aan kanker was overleden en hij nog maar vier was. 'We zijn een team,' zei hij.

'We zijn een team,' herhaalde zijn vader. 'Dat hebben we steeds gezegd. Zo houden we het vol, waar of niet? Samen. Jij en ik tegen de rest van de wereld. Maar nu heb je me buitengesloten. En het team in de steek gelaten.'

Zijn vader klonk zo teleurgesteld dat Brandon er gewoon pijn in zijn buik van kreeg. De tranen sprongen in zijn ogen. Dit was veel erger dan wanneer zijn vader kwaad op hem was geweest.

De metro ging weer onder de grond en de blauwe hemel verdween.

Nadat ze snel op een andere metrolijn waren overgestapt, kwam de halte waar Brandon en zijn vader eruit moesten. Vanuit het metrostation liepen ze de trap op naar het ondergrondse winkelcentrum onder het World Trade Center Plaza. Het was pas kwart over acht, maar toch al erg druk in het winkelcentrum en voor Au Bon Pain en Coffee Station stond een lange rij mensen om een ontbijtje te kopen.

Brandon slenterde een beetje achter zijn vader aan. Er ging van alles door zijn hoofd. Hij zou willen dat hij het over kon doen. Teruggaan in de tijd en het dan anders aanpakken. Maar stel je voor dat dat zou kunnen, wat zou hij dan anders doen? Stuart Pendleton had die stomp op zijn neus echt wel verdiend.

'Ik vind het niet eerlijk dat ik ben geschorst,' zei Brandon tegen zijn vader terwijl ze door de mensenmenigte liepen. Op

het station onder het winkelcentrum stopten wel vijf metrolijnen, plus nog de PATH-metro uit New Jersey. Er waren drie uitgangen die uitkwamen op de straten van Manhattan.

'Dus jij vindt dat je kinderen die je niet leuk vindt zomaar mag slaan?' zei zijn vader.

'Wel als iemand een pestkop is!' reageerde Brandon. Ze gingen naar links bij de winkel van Warner Bros, waar grote poppen stonden van Daffy Duck en Bugs Bunny, maar nu had Brandon daar geen belangstelling voor.

'Er zijn regels, Brandon,' zei zijn vader terwijl ze op weg waren naar de roltrappen aan de andere kant van het winkelcentrum. 'Als je iemand slaat, word je geschorst, maakt niet uit waarom je het hebt gedaan. Het is ook goed dat je wordt gestraft als je zoiets doet, anders zou je zelf een pestkop zijn.'

Brandon kon zijn oren niet geloven. Hij zélf een pestkop?

'Een pestkop is iemand die anderen treitert, maar er nooit voor op zijn donder krijgt,' zei zijn vader.

Fronsend stapte Brandon met zijn vader de roltrap op. Hij was toch zeker geen pestkop? Dat was Stuart Pendleton!

Opeens herinnerde Brandon zich weer wat hij had bedacht om het goed te maken met Cedric. Ze waren niet langs de winkel van Sam Goody gekomen toen ze binnenkwamen, maar hij wist dat er eentje was in het winkelcentrum.

Hij deed zijn ogen dicht en probeerde in zijn hoofd de plattegrond voor zich te zien. Eerst langs de modewinkel van J.Crew, dan naar rechts langs de Hallmark en de winkel met zeepjes en dat soort dingen. Ja. Daar was de Sam Goody, met cd's, dvd's en speelgoed.

Speelgoed als de Wolverine-klauwen die hij kapot had gemaakt.

Brandon klopte op het stapeltje dollars en muntjes dat hij in zijn zak had gestopt toen ze van huis gingen. Als zijn vader aan het werk was in het restaurant boven in de toren, ging Brandon naar beneden om een paar Wolverine-klauwen voor Cedric te kopen, en...

‘Ho. Pas op!’

Brandon draaide zich om. Achter hen op de roltrap stond een zwarte man in een net pak met een kaalgeschoren hoofd en een baardje. Hij probeerde een aktetas, een opgevouwen krant en een kartonnen houder met drie bekertjes gloeiend hete koffie in bedwang te houden. Een van die dingen zou hij beslist laten vallen, of misschien wel alles, en de houder met koffie waarschijnlijk als eerste.

Brandon pakte de rand van de kartonnen houder voordat die met koffie en al omkieperde en zijn vader hield net op tijd de aktetas tegen.

‘Poeh. Bedankt,’ zei de kantoorman. ‘Dat was bijna een heel slecht begin van de dag geweest voor ons allemaal.’

Samen met zijn vader hielp Brandon de man zijn spullen weer op orde te krijgen.

Ze namen afscheid boven aan de roltrap in de lobby van de noordelijke toren van het World Trade Center. Brandon bleef even stilstaan om te kijken. Hij was hier al heel vaak geweest, maar toch verbaasde het hem elke keer weer hoe groot het er was.

De lobby was zo breed als vier trucks met oplegger achter elkaar. En als je die zou opstapelen dan kwamen ze nog niet eens tot het plafond. In plaats van een tweede verdieping was er een open tussenverdieping, waardoor het er nog groter leek. Het zonlicht weerkaatste van de kleinere ramen in de gebouwen

aan de overkant van de straat en zette de lobby in een prachtige gloed.

Brandon liep met zijn vader naar de receptiebalie en onderweg kwamen ze langs mannen en vrouwen van allerlei huidskleur en postuur, gekleed in pakken en jurken, bedrijfskleding en vrijetijdskleding. Brandons vader had een keer gezegd dat er alleen al in de noordelijke toren meer dan vijftienduizend mensen werkten.

Hoewel de meeste mensen nog moesten komen, was het in de lobby al behoorlijk druk.

Een beveiligger nam een foto van Brandon voor zijn tijdelijke ID-pasje, en Brandon wachtte tot het uit het apparaat kwam.

‘Ik heb hem naar de schoolverpleegster gebracht,’ zei Brandon.

Zijn vader keek hem verbaasd aan. ‘Wie heb je naar de verpleegster gebracht?’

‘Stuart Pendleton, de jongen die ik geslagen heb,’ zei Brandon.

Hij wilde niet dat zijn vader dacht dat hij een pestkop was. Niet een of ander vals joch dat andere kinderen pestte zonder zich daar schuldig over te voelen.

‘Toen ik zag dat Stuart een bloedneus had, hielp ik hem met opstaan en ben ik met hem naar de schoolverpleegster gegaan.’

Brandons vader zuchtte. ‘Dat is lief van je, Brandon. Maar is het niet bij je opgekomen dat je hem beter helemaal geen bloedneus had kunnen bezorgen?’

‘Alsjeblieft, jongeman,’ zei de beveiligger en hij gaf Brandon het tijdelijke pasje.

Brandon keek naar zijn foto. Een jongen met donker, war-rig haar. Bruine huid en hoge jukbeenderen, net als zijn vader. Een beetje een wipneus en blauwe ogen, net als zijn moeder. Zijn

naam – Brandon Chavez – stond onder zijn foto gedrukt, naast de datum.

11 september 2001.

‘Kom,’ zei zijn vader, ‘we gaan naar boven.’

RESHMINA

HIER EN NU

‘Five. Six. Seven. Eight.’ Reshmina telde hardop in het Engels de takken die ze opraapte en die als brandhout voor het kookvuur moesten dienen. ‘Nine. Eleven.’ Hè, ze had de ‘ten’ overgeslagen.

Ze ging rechtop staan en strekte haar rug. Het was nog vroeg in de ochtend, het rook lekker fris en de hemel was stralend blauw, geen wolkje te zien. Ze kon helemaal tot aan de hoge bergen kijken die de grens vormden tussen haar eigen land Afghanistan en het buurland Pakistan. De bergen waren dor en bruin, met besneeuwde toppen. Beneden haar liep een traag stromende, bruine rivier, die werd omzoomd door een groen met gouden lappendeken van rijstvelden, tarweakkers en groentetuinen.

Het was september en Reshmina wist dat het nu al snel oogsttijd zou zijn. Dan zouden haar ouders haar thuishouden van school omdat ze mee moest helpen. Ze vond het vreselijk als ze niet naar school kon.

‘Taliban-aanval!’ schreeuwde haar tweelingbroer Pasoon

terwijl hij tevoorschijn sprong van achter een struik waar hij zich had verstopt.

Reshmina gaf een gil van schrik en het stapeltje brandhout vloog uit haar armen.

Pasoon hield een stok als een geweer op haar gericht en deed alsof hij schoot. 'Paf. Paf. Paf.'

Reshmina gaf haar broer met beide handen een zet. 'Pasoon, lelijke slang. Kijk nou wat je hebt gedaan! Nu moet ik weer helemaal opnieuw beginnen.'

Pasoon gierde het uit. 'Ik wilde je alleen maar helpen, hoor,' zei hij. 'Kijk.' Hij hield haar zijn zogenaamde geweer voor. 'Deze stok is voor jou.'

Reshmina griste de stok uit zijn handen. 'Lekkere hulp ben jij,' zei ze. 'Hoe lang zat je al achter die struik te wachten?'

'De hele morgen!' zei Pasoon, alsof hij reuze tevreden was over zichzelf. 'Het duurde eindeloos voordat je hier was.'

Reshmina en Pasoon waren allebei slank, met een rond gezicht, een bruine huid, grote bruine ogen en zwart haar. Pasoons haar was kort en rommelig, Reshmina's lange haar was netjes gekamd en zat verstopt onder een zwarte hoofddoek. Pasoon was iets langer dan Reshmina, maar verder verschilden ze nauwelijks van elkaar.

Maar de manier waarop ze leefden verschilde enorm.

Als jongen had Pasoon genoeg tijd voor spelletjes en kat-tenkwaad. Zijn enige taak was om de geiten naar de bergen te brengen en ze daar een paar uurtjes te laten grazen. Als meisje moest Reshmina werken vanaf het moment dat ze opstond tot ze 's avonds naar bed ging. Terwijl Pasoon zich achter de struik had verstopt om haar op te wachten, had zij al water uit de rivier

gehaald. Ze moest helpen met kleren wassen, tapijten kloppen en opstapelen, de vloer vegen, dieren voederen en eten koken – en daarnaast moest ze elke middag twee kilometer heen en terug naar school lopen. Zelfs dat deed Pasoon niet meer. Een jaar geleden was hij gestopt met school.

Pasoon bukte zich en begon de takken op te rapen die Reshmina door zijn schuld had laten vallen.

'Ik hoorde dat je Engels aan het oefenen was,' zei hij tegen haar. Thuis spraken ze Pasjtoe, de taal van de Afghaanse bergbewoners. Maar ze kenden allebei ook een beetje Dari, de taal die in de rest van Afghanistan werd gesproken. Reshmina was de enige van hen tweeën die was doorgegaan met Engels leren.

'Waarom?' vroeg Pasoon.

'Wat bedoel je, waarom?'

'Waarom doe je al die moeite?' vroeg Pasoon.

'Ik leer Engels omdat ik lerares wil worden,' zei Reshmina.

'Lerares?' riep Pasoon. 'Als je getrouwd bent mag je van je man helemaal niet werken!'

Reshmina's gezicht betrok. Het klopte wat Pasoon zei. In Afghanistan moesten vrouwen hun man gehoorzamen, en de meeste mannen wilden dat hun vrouw thuisbleef om voor het huishouden en de kinderen te zorgen. Op school kreeg Reshmina weliswaar les van een vrouw, maar die kwam uit Australië en ze was niet getrouwd.

'Dan geef ik les tot ik ga trouwen,' zei Reshmina. Ze wist dat dit maar fantasie was. Haar ouders hadden kortgeleden geregeld dat haar zus Marzia met een oudere man zou trouwen wanneer ze volgend jaar zestien werd. Als Reshmina zestien werd, over vijf jaar, dan werd zij ook uitgehuwelijkt. Ze zou rechtstreeks